

Творення автобіографії

Як можна сполучити журналістику з поезією, як розуміти інших і залишатись собою, як жити на цьому світі без брехні і потрапити до Спілки письменників - розповідає наш гість Олександр Вертіль

Бесіду записав
Олександр СІКОРСЬКИЙ

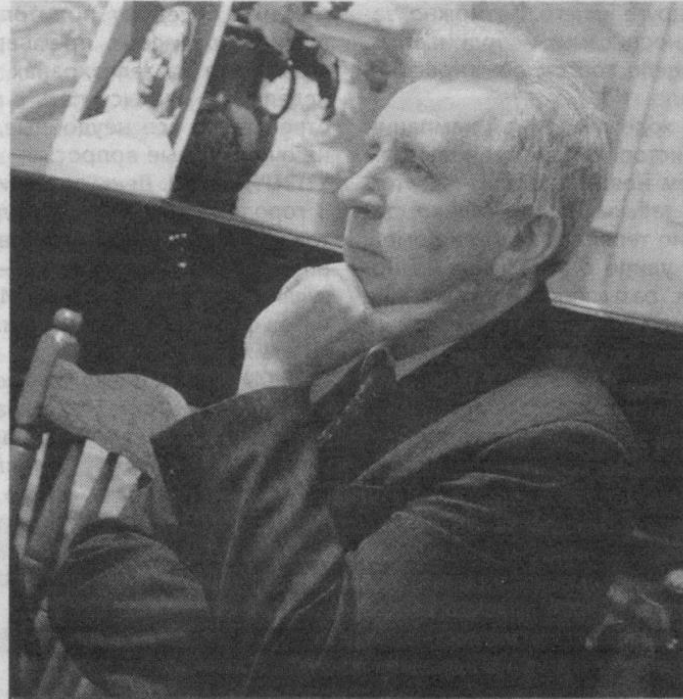
КНИЖКУ, СЛОВО КНИЖКЕ ПОЛЮБИВ РАНІШ, НІЖ НАВЧИВСЯ ПИСАТИ. І вважаю це цілком природним. Зазвичай люди намагались позбавитись старих книжок. Робили, наприклад, вдома ремонт і викидали книжки, які збирались в хаті, може, ще від батьків, дідів лишалися. Колись мама взяла мене, і ми перетягли додому книжки, які сусіди збирались викинути на смітник. Так у нас вдома створилася своя «бібліотека», ці книжки ми всією сім'єю читали вечорами. Батькові більш подобалась військова тематика — мемуари. А бабуся Марія Василівна любила книги Василя Земляка, Анатолія Дімарова. Одже, любов до книжки в мене від неї. Завдяки цій любові в школі писав гарні твори і досить рано почав друкуватися.

ЯКЩО НЕ МОЖНА СКАЗАТИ ВСЮ ПРАВДУ, ЛЮДИНІ ВІЛЬНО ХОЧА Б НЕ БРЕХАТИ. В журналістиці, як і в поезії, завжди намагався бути чесним. Перша моя журналістська публікація — невеличка інформація «Подорож до братньої республіки» в білопільській газеті «Радянська правда», яку я написав, коли навчався у 9-му класі, потім були статті в обласному «Червоному проміні». Загалом 35 років працюю у журналістиці. До кож-

і правдиво. Бувало таке, що область вимагала критичної інформації, а район просив трохи пом'якшити. Ну, тут вже — вибачайте. Головне, що тоді на кожну критичну статтю була миттєва реакція — факти перевірялись, робились висновки, когось навіть могли зняти з посади. В сучасній журналістиці, якщо брати її загалом, заборонених тем немає, але ж і швидкої реакції на написане слово теж не помітно.

ДИСИДЕНТОМ СЕБЕ НИКОЛИ НЕ ВВАЖАВ, хоча свого часу підтримував дружні зв'язки з такими відомими людьми, як Микола Данько, який вважався сумським дисидентом. Ми просто спілкувались, я допомагав йому у скрутні часи. Знав і відомого перекладача Миколу Лукаша, який теж був опальним. Але завжди розумів, що політична діяльність — не моє покликання. До речі, досі живуть, і непогано, відомі письменники, які в радянські часи були членами КПРС, а нині позиціонують себе жертвами радянського режиму.

ЖУРНАЛІСТИКА І ПОЕЗІЯ — ДВА КРИЛА, ЯКІ НЕСУТЬ МЕНЕ ЧЕРЕЗ ЖИТТЯ. Якщо чую від когось з «побратимів по перу», щось на кшталт: «журналістика мене вбиває», то думаю собі: «Друже, та ти вбитий від народження!» В моєму житті поезія і журналістика співіснують органічно, і без чогось одного

ДОВІДКА

ОЛЕКСАНДР ВЕРТИЛЬ народився 27 листопада в селищі Жовтневе (раніше — Миколаївка) Білопільського району в селянській родині. Дитинство пройшло в хуторі Гринівка (нині - Володимирівка) під Тернами. Починав здобувати вищу освіту у Сумському педагогічному інституті (нині — СДПУ ім. А. Макаренка), потім перевівся до Київського університету ім. Т. Г. Шевченка. Журналіст, поет, перекладач, голова Сумського відділення Спілки письменників України, лауреат чотирьох державних премій. У творчому доробку має поетичні збірки, книгу перекладів українською мовою віршів братів Давида і Михайла Бурлюків, численні журналістські праці і, як їх підсумок, збірку «Репетиція діалогу» - тридцять три інтерв'ю - бесіди з видатними сучасниками. Власкор газети «Урядовий кур'єр», співпрацює з газетою «Сумщина».

із студійців: Оксана Забужко, Василь Герасим'юк, Василь Бондар. Під час навчання в Києві познайомився з Миколою Вінграновським, Миколою Лукашем, Володими-

поважні люди, відомі письменники закидають мені повну аполітичність, відсутність відчуття пульсу часу - мовляв, така лірика непотрібна країні, яка будує БАМ, і та-

Бурлюка я взявся вже після того, як переклав деякі поезії Миколи Рубцова, Євгена Євтушенка. Без певного досвіду перекладу братись за вірші батька російського футуризму не варто. Вперше про подробиці життя Бурлюка дізнався від свого викладача в КДУ, Олега Киндратовича Бабишкіна. На екзаменах він завжди запитував студентів, звідки хто родом. Дізнавшись, що я з Сумщини, він перший розповів мені, що Давид Бурлюк народився на хуторі Семировщина поблизу Рябушок Лебединського повіту. Батько російського футуризму, про якого розповідали тільки у зв'язку з Маяковським, — земляк! Спочатку мене попросили перекласти декілька його віршів українською мовою. Книжка українських перекладів Давида Бурлюка «Свігило Бурлюка зійшло» вперше вийшла на Сумщині. Я був автором цих перекладів. Незабаром, у 2006 р., книжка потрапила до рук Василя Слабошпицького, який працював у київському видавництві «Ярославів вал». Він надав мені імпульс до подальшої перекладацької розробки творчості Давида Бурлюка, тоді ж дізнався про його брата Миколу, який теж був талановитим поетом, але рано пішов з життя. Таким чином народилась збірка перекладів українською віршів обох братів під назвою

ного свого слова ставився прискіпливо, як і у поезії, бо під всіма матеріалами стоїть моє прізвище. Починав в радянській журналістиці, яка була плановою. В сумській «Ленінській правді», де я багато років працював, бу-

«Все закреслене треба бачити. Тому вірші і поетичні переклади пишу тільки ручкою, хоча маю комп'ютер»

ло сім відділів: економіка, пропаганда та ін. Працював у сільськогосподарському відділі. Все, що поза цією темою, було не моє, але це був дуже важливий відділ. Коли пишеш про сільськогосподарські проблеми, доводиться трохи вивчати тваринництво, землеробство, економіку, техніку. Треба знатися на всіх проблемах села. Люди дивувалися: «Звідки ти все це знаєш?!» А в нас специфіка така. Відверту неправду не написав жодного разу, але було таке, що до негативу додавав бадьорих кольорів. Щиро

життя не є повноцінним, як неможливий політ на одному крилі. Щожо поезії скажу, що не я до неї прийшов, а вона покликала мене і прийняла. Муза — дуже примхлива жіночка, вимоглива. До поетичного слова треба ставити-

ся акуратно, бо це є вищий духовний пілотаж. В віршах неможливо переступити через себе, писати через силу, як може інколи без настрою працювати муляр, водій, клерк. Завдання поета — сказати те, що не сказано. Здавалося б, все вже перемелено, про все написано, але ж треба знайти своє неповторне. Вірші почав писати в 10-му класі. Звичайно — про кохання. В педінституті відвідував літературну студію Миколи Пилиповича Мінакова, в Київському університеті теж була студія - ім. М. Рильського. Назву тільки декотрих

колю Лукашем, Володимиром Яворівським та іншими відомими майстрами слова, які, звичайно, справили на мене вплив. Відвідував творчі семінари в Ірпені, де працювали Павло Загребальний, Олесь Гончар, Юрій Збанацький, Євген Гуцало. Саме тоді література стала для мене частиною життя. Мій поетичний дебют відбувся наприкінці 70-х. Тоді майже одночасно в газеті «Київський університет» з'явилась досить велика добірка моїх віршів і мої поезії було надруковано в альманасі «Вітрила-79» (видавництво «Молодь»). Потім мої вірші друкували журнали «Дніпро», «Ранок», інші періодичні видання. Напочатку 80-х в мене була практично готова до друку перша поетична збірка. Але ж не судилося. Точніше, судилося не відразу. На заваді ставала ідеологія. Теми Компартії, комсомолу, комуністичного будівництва ніколи не викликали в мене натхнення. Досі в моєму домашньому архіві зберігаються внутрішні рецензії, в яких

країні, яка буде БАМ, і таке ін. Багато з моїх тодішніх рецензентів тепер знаходяться у перших лавах патріотів незалежної України, але хай то лишається справою їхнього сумління. А мені тоді дуже хотілось надрукувати хоча б маленьку збілочку. Чув не натяки, а відверті пропозиції: «Додай один-два ідейних віршика - і буде тобі «зелене світло» у видавництві». Один діяч навіть пропонував поетично оспівати будівництво театру ім. Щепкіна в Сумах! Я не хотів. Точніше, не міг. Бо муза, повторююсь, примхлива пані, вона помститься за нещирість. Так склалося, що підготовані до друку у 80-х вірши вийшли двома збірками у 1990 і 1991 р. - «Троянди на пероні» (Київ, «Молодь») і «Ювілей літа» (Харків, «Прапор»).

СЕНС РОСІЙСЬКО—УКРАЇНСЬКИХ ПОЕТИЧНИХ ПЕРЕКЛАДІВ — ПОЕТИЧНА І КУЛЬТУРНА ДИФУЗІЯ. Через переклад віршів українська мова набуває нових відтінків, наповнюється новими сенсами. Перекладаючи українською вірші Давида

віршів обох братів під назвою «Тонкофінгерпринт». Футуристи полюбили експерименти зі словом і не соромились сполучати слова різних мов. «Тонко» - зрозуміло; finger - палець англійською; print - відбиток. Так, брати залишили свій тонкий відбиток пальців на світовій культурі. Робота над перекладами була захоплюючою, солодкою і дуже важкою. Словники в мене аж кипіли. Доводилось застосовувати словники російсько-український і україно-російський, словник наголосів, тлумачний словник, міфологічний — поети залюбки застосовували світову міфологію, вся культура людства була для них матеріалом. Про Бурлюків я розповів в своїй статті «онкофінгерпринт Давида Бурлюка».

РОЗПОВІДЬ ПРО СЕБЕ НАЗВАВ «МАЙЖЕ АВТОБІОГРАФІЯ». Бо за життя закінчити автобіографію неможливо, бо кожна година додає до неї нові рядки. Тішить те, що саме ти і лише ти є автором цього твору. ❏